

LAK-

KO-O-

PAS

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n hallitus 25.4.2017

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

Sisällysluettelo

Lakosta päättäminen	4
Lakon laillisuus	4
Lakkorajat	5
Lakko-organisaatio	5
Keskuslakkotoimikunta	5
Alueellinen lakko-organisaatio	5
Työpaikkojen valmiusryhmät	5
Liiton aluetoimisto / Aluelakkotoimikunta	6
Ammattiosastot	6
Lakkovahdit	7
Lakkovahtien huoltajat	7
Lakkolaiset	8
Työtaistelun vaikutukset työsuhteeseen	8
Töiden lopettaminen	8
Palkkasaatavien maksaminen	8
Luontaisedut	9
Työsuhdeasunto	9
Työaika	9
Mahdolliset työajan lyhennysvapaat lakon aikana	9
Vuosilomat	9
Lomaraha (lomaltapaluuraha)	10
Sairausajan palkka	10
Opiskelijat ja tukitoimin työssä olevat	10
Työttömyysturva	11
Työttömyys	11
Lomautus	11
Soviteltu päiväraha	11
Määräaikainen työsuhde	11
Velvollisuus ottaa vastaan työtä lakon aikana	11
Työsulku	11
Talouteen liittyviä kysymyksiä lakon aikana	12
Lakkoavustukset ja ylimääräinen jäsenmaksu	12
Jäsenmaksujen perintä	12
Ilmoittautumis- ja maksamismenettely	12
Erikseen päätettävää	12
Työnantajan mahdolliset vastatoimet	13
Lakon aikainen päivystys	13
Lakon lopettaminen	13

Lakko-ohjeet

PAMin yleiset lakko-ohjeet koskevat liiton hallituksen ja johtoryhmän julistamia lakkoja. Näiden yleisohjeiden lisäksi PAMin hallitus ja johtoryhmä antavat kohdennettuja ja täsmällisiä ohjeita erilaisten tilanteiden mukaan.

Lakosta päättäminen

PAMin hallitus johtaa liiton työehto- ja muuta sopimustoimintaa. Hallitus päättää työehto- ja muiden sopimusten jatkamisesta tai irtisanomisesta ja hyväksyy uudet sopimukset.

Hallitus päättää työtaistelun aloittamisesta ja lopettamisesta. Se voi myös alistaa työehtosopimustoimintaan liittyvien asioiden käsittelyn ja päätöksenteon valtuustolle. Hallitus voi järjestää sopimusneuvottelujen neuvottelutuloksesta neuvoa antavan jäsenäänestyksen niiden kesken, joita neuvoteltava sopimus koskee. Päätöstä työtaistelun aloittamisesta ei voida tehdä, ellei vähintään 2/3 äänestykseen osallistuneista ole ollut työtaistelutoimenpiteiden kannalla.

Lakossa olevien tukemiseksi voidaan periä ylimääräinen jäsenmaksu. Maksu peritään työntekijöiltä, jotka eivät ole lakon piirissä. Liiton hallitus päättää ylimääräisen jäsenmaksun perimisestä erikseen.

Lakon laillisuus

Lakko on laillinen työtaistelutoimenpide. Suomen perustuslain mukaan kansalaisille taataan yhdistymis- ja kokoontumisvapaus sekä lakko-oikeus. Työehtosopimuksen sopijaosapuolet ovat sopineet alalla noudatettavasta työehtojen vähimmäistasosta ja työrauhasta. Kun PAMin hallitus on irtisanonut työehtosopimukset ja kun työehtosopimuskausi päättyy, alkaa sopimukseton tila ja myös työrauhavelvoite päättyy. Tällöin myös neuvottelut uusista työehtosopimuksista ovat käynnissä. Elleivät neuvottelut johda tulokseen tai neuvottelutulos hylätään, antaa liitto lakkovaroituksen työtaistelusta. PAMin järjestöpäätökseen perustuvalla lakolla voidaan näin laillisesti vaikuttaa työnantajapuoleen niin, että hyväksyttävissä oleva neuvottelutulos syntyy.

Lakosta ilmoitetaan lainmukaisten säännösten vaatimalla tavalla myös järjestäytymättömille työnantajille.

Lakkorajat

Keskuslakkotoimikunta (PAMin hallitus) määrittelee lakkorajat ja liiton järjestöosasto vastaa käytännössä lakkorajojen seuraamisesta sekä tarkentamisesta lakkouhan sekä lakon aikana.

Lakko-organisaatio

Keskuslakkotoimikunta

Keskuslakkotoimikuntana toimii PAMin hallitus. Keskuslakkotoimikunta ja sen nimeämät työryhmät johtavat työtaistelua ja antavat ohjeita käytännön toimista lakko-organisaatioille sekä valvovat kaikkea työtaisteluun liittyvää toimintaa. Keskuslakkotoimikunta nimeää tarvittavat työryhmät ja määrittää niiden tehtävät.

Alueellinen lakko-organisaatio

Aluepäällikkö vastaa lakon aluejohtosta.

Mikäli keskuslakkotoimikunta katsoo tarpeelliseksi, voi se lakosta päättäessään päättää, että on syytä perustaa myös aluelakkotoimikunta ja paikallisia lakkotoimikuntia.

Aluelakkotoimikunnat edustavat mahdollisimman kattavasti eri ammattialoja sekä lakkolaisia ja toimivat aluepäällikön tukena alueellisen lakko-organisaation johtamisessa. Aluelakkotoimikunta sopii työnjaosta paikallisen lakkotoimikunnan ja ammattiosastojen kanssa. Tarvittaessa paikallinen lakkotoimikunta hoitaa aluelakkotoimikunnan tehtäviä.

Työpaikkojen valmiusryhmät

Työpaikkojen valmiusryhmän organisoivat työpaikkakohtaisia toimenpiteitä. Valmiusryhmät tiedottavat ja ovat aktiivisesti yhteydessä lakon sekä sen valmistelujen aikana liiton aluetoimistoon. Mikäli alueella on paikallinen lakkotoimikunta, tiedottaa valmiusryhmä myös sitä toimistaan.

Liiton aluetoimisto / Aluelakkotoimikunta:

- liiton aluetoimisto perustaa lakko-organisaation, kontaktoi työpaikkojen valmiusryhmät sekä sopii työnjaosta
- aluelakkotoimikunta nimeää toimihenkilöt: puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, sihteerin, tiedottajan, taloudesta ja virkistyksestä vastaavan sekä jäsenet
- kokoaa ja organisoii lakkovaahdit sekä lakkovahtien huoltajat
- vastaa lakon onnistumisesta alueella / paikkakunnalla / työpaikalla
- valvoo keskuslakkotoimikunnan antamien ohjeiden ja määräysten noudattamista
- vastaa lakkolaisten ilmoittautumisista, joiden perusteella lakkoavustukset maksetaan, ellei lakkoavustusten maksamisesta ole muuta päätetty
- pitää yhteyttä lakossa olevien toimipaikkojen luottamusmiehiin ja yhdyshenkilöihin
- pitää yhteyttä alueen ammattiosastoihin ja tiedottaa osastoille
- varmistaa ja valvoo, että lakkokohteissa ei tehdä lakonalaista työtä
- pitää yhteyttä keskuslakkotoimikuntaan
- pitää lakkopäiväkirjaa lakkovuoroista, lakkovahteista sekä lakkovahtien huoltajista ja raportoi tapahtumista tarvittaessa keskuslakkotoimikunnalle
- suunnittelee sisäisen tiedotuksen kulun ennen lakkoa ja lakon aikana
- pitää yhteyttä alueellisiin viestintävälineisiin ja tiedottaa lakon oikeutuksesta omalta näkökannaltaan
- tiedottaa lakkoon liittyvistä toimenpiteistä lakkolaisille
- osallistuu lakkotiedotteiden jakeluun
- päättää paikallisista lakon rajauksista
- myöntää tarvittaessa paikalliset työluvut tukityöllistetyille ja lomalta palaaville (jos lomarahana menettäminen on uhattuna)
- käynnistää työt työtaistelun päätyttyä lakon lopettamissopimuksen mukaisesti

Ammattiosastot

Ammattiosastoilla on tärkeä tehtävä työtaistelutilanteessa. Ammattiosastot ovat olleet asettamassa PAMin tavoitteita sopimusneuvotteluihin, ja näiden tavoitteiden toteutumisen puolesta ollaan myös lakossa.

Ammattiosastot:

- varmistavat ja varaavat kokoontumispaikat lakkolaisille
- tukevat työtaisteluun osallistuvia järjestämällä lakko-laisille erilaisia yhteisiä tilaisuuksia ja kokoontumisia
- tukevat taloudellisesti/aineellisesti lakkolaisia (esim. lakko- tai ruoka-avustus)

Lakkovahdit

Aluetoimisto organisoii työpaikkakohtaiset lakkovahdit lakossa olevia työpisteitä varten. Lakkovahdit nimetään ja vuorot järjestetään etukäteen. Vuorojen pituudet määrätään työpaikan työajat ja olosuhteet huomioiden. Lakkovahtien on pidettävä näkyvillä PAMin tunnusta.

Lakkovahdit:

- hoitavat järjestystä lakossa olevan työpaikan edessä
- jakavat lakkotiedotteita
- ilmoittavat työpaikalle tuleville lakosta
- seuraavat työnantajien toimenpiteitä
- raportoivat lakkotoimikunnalle kuluttajien kommentteista ja mielialoista sekä mahdollista rikkureista ym.

Lakkovahdeilla ei ole oikeutta:

- estää voimakeinoin kenenkään pääsyä työpaikalle
- oleskella luvatta työpaikan sisäpuolella

Lakkovahtien huoltajat

Aluetoimisto voi organisoida tarpeellisen määrän lakkovahtien huoltajia ja jakaa huoltajien vuorot. Lakkovahtien huoltajien on pidettävä näkyvillä PAMin tunnusta.

Huoltajat:

- kiertävät ja tarkistavat, että lakkovahdit ovat sovituilla paikoilla ja hankkivat tarvittaessa lisää lakkovahteja
- välittävät tietoa lakkovahdeilta aluelakkotoimikunnalle ja päinvastoin
- huolehtivat, että lakkovahdeilla on riittävästi jaettavaa tiedotusmateriaalia
- toimivat kokonaisvaltaisesti lakkovahtien huoltajajoukkoina

Huoltajilla ei ole oikeutta:

- estää voimakeinoin kenenkään pääsyä työpaikalle
- oleskella luvatta työpaikan sisäpuolella

Lakkolaiset

Lakkolaisten tehtävä:

- on ilmoittautua lakkoon. Ilmoitus tehdään liiton ohjeistamalla tavalla
- seurata keskuslakkotoimikunnan ja aluetoimiston antamia ohjeita
- osallistua lakon valvontaan esim. lakkovahtina tai lakkovahtien huoltajina
- torjua työnantajan mahdollisia painostustoimia
- osallistua lakkokokouksiin
- uskoa vain tosiasioihin, ei huhuihin, joita lakkotilanteessa aina liikkuu

Lakkolaisten kokoontuminen työpaikalla edellyttää työnantajan lupaa.

Työtaistelun vaikutukset työsuhteeseen

Työntekijän osallistuminen lailliseen työtaisteluun ei oikeuta työnantajaa purkamaan tai irtisanomaan työsuhdetta eikä päättämään koeajalla olevan tai määräaikaista työsuhdetta.

Työnantaja ei saa syrjiä lakkoon osallistuvaa työntekijää esim. kun päätetään työtunneista, työajoista, palkankorotuksista ym. asioista. Lakon lopettamissopimuksella turvataan se, että asetettuun määräpäivään mennessä työpaikalle ilmoittautuneet työntekijät otetaan takaisin ns. vanhoina työntekijöinä. Kun työntekijä palaa töihin lakon päätyttyä määräajassa, työsuhteen ehdot säilyvät ennallaan.

Töiden lopettaminen

Töiden lopettamistyöt ennen lakon alkamista suoritetaan normaalisti. Työpaikoilla on sovittava ennen lakon alkamista avainten luovuttamisesta ym. asioista, jotta poistuminen työpaikalta sujuu ongelmitta lakon alkaessa. Avaimet luovutetaan kuittia vastaan tai muuten todistetusti.

Palkkasaatavien maksaminen

Työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta lakon ajalta. Maksettavaksi jo erääntyneet työntekijän ansaitsemat palkat, päivärahat, matkakorvaukset ja muut työsuhdesaatavat on työnantajan maksettava normaalina palkanmaksupäivänä myös työtaistelun aikana.

Luontaisedut

Lakkopäiviltä ei työntekijöillä ole oikeutta työnantajan kustantamiin luontaisetuihin kuten lounaiseteleihin. Työntekijän käytössä olevat työnantajan omistamat työvälineet, esim. työsuhdeauto, on toimitettava ennen työtaistelua työnantajan hallintaan, ellei toisin ole sovittu.

Työsuhdeasunto

Työntekijän työsuhde ei pääty lakon johdosta, joten hänellä on oikeus asua työsuhteasunnossa lakon aikana.

Työaika

Jos lakko on lyhytaikainen, noudatetaan lakon päättymisen jälkeen töihin palattaessa ennalta laadittua työtuntiluetteloä, muutoin toimitaan lopettamissopimuksen mukaan.

Mahdolliset työajan lyhennysvapaat lakon aikana

Työtaistelun aikana noudatetaan ennalta laadittua työvuorolistaa. Mikäli siihen on merkitty työajan lyhennyksiä (tunteja/päiviä), ne kuluvat normaaliin tapaan, mutta jos niitä ei ole ennalta merkitty listaan, ne säästyvät myöhempään ajankohtaan. Yleensä työajanlyhennykset kertyvät ja kuluvat yrityksessä käytettävän työaikaperiodin aikana.

Vuosilomat

Lakon alkaminen ei keskeytä työntekijän aloittamaa vuosilomaa. Työnantajan on maksettava lomapalkka ja lomaraha normaalisti ennen loman alkamista.

Poikkeukset:

- lomaa ei työneuvoston kannan mukaan voida määrittää alkavaksi lakon aikana
- jos lakko alkaa ennen sovittua vuosilomaa, on työntekijä lakossa ja loma siirtyy
- jos lakko ja ennalta ilmoitettu loma alkavat samana päivänä, työntekijä on vuosilomalla, sillä vuosiloma alkaa kello 00.00 ja lakko vasta tämän jälkeen (eli silloin kun työvuoro alkaisi)

Työstä poissaoloa lakon vuoksi ei lueta työssäolon veroiseksi ajaksi laskettaessa seuraavan lomakauden vuosilomaa.

Lomaraha (lomaltapaluu raha)

Jos työntekijän vuosiloma tai sen osa päättyy lakon aikana eikä hän välittömästi palaisi työhön, ei lomarahaa tältä osin makseta. Tämän vuoksi aluetoimisto voi anomuksesta myöntää työluvan lomalta palaaville, jolloin oikeus lomarahaan on olemassa.

Sairausajan palkka

Kun työntekijä on sairastunut ennen lakon alkamista, hänelle on maksettava sairausajan palkkaa myös lakon ajalta ao. työehtosopimuksen määräysten mukaisesti. Työntekijän on syytä toimittaa työnantajalle välittömästi lääkärintodistukset ja tieto tervehtymisestäään, vaikka liittyykin lakkoon sairausajan päättyessä. Jos taas työntekijä sairastuu ryhdyttyään lakkoon, hänelle ei oikeuskäytännön mukaan tarvitse maksaa sairausajan palkkaa lakkopäiviltä. Sen sijaan hänellä on oikeus sairausvakuutuksen päivärahaan.

Opiskelijat ja tukitoimin työssä olevat

Pakollista harjoittelua lakkokohteissa suorittavat opiskelijat joutuisivat periaatteessa tekemään lakonalaista työtä. Koska oppilaiden lakkoon osallistuminen merkitsisi mahdollisesti opiskelujen myöhästymistä, on luottamusmiehen neuvottelava erikseen oppilaiden asema asianomaisten koulutusyksiköiden kanssa. Nämä neuvottelut käydään ennen lakon alkamista, ja neuvottelun tuloksesta tiedotetaan opiskelijoille. Suositus on, että opiskelijat ja työssäoppijat eivät tekisi lakon alaisia töitä.

Tukityöllistetyt, joiden "nollaantumislaskuri" on kiinni jokaisesta työviikosta, anovat hyvissä ajoin ennen lakon alkamista erikseen työluvaa aluetoimistolta. Aluetoimisto myöntää työluvan harkintansa mukaan.

Työttömyysturva

Työttömyys

Kun työttömyys on alkanut ennen lakkoa, ei lakko vaikuta työttömyyspäivärahan maksamiseen.

Lomautus

Jos lomautusilmoitus on annettu ennen lakkovaroitusta ja lomautus alkaa ennen lakon alkamista, ei lakko vaikuta työttömyyspäivärahan maksamiseen.

Soviteltu päiväraha

Lakon piiriin kuuluvilla soviteltua päivärahaa saavilla ei ole oikeutta päivärahaan lakon ajalta vaan heille maksetaan lakkoavustusta.

Määräaikainen työsuhde

Jos määräaikainen työsuhde päättyy lakon aikana, työttömyyspäivärahaa maksetaan työsuhteen päättymisen jälkeen (omavastuuai-ka huomioiden).

Velvollisuus ottaa vastaan työtä lakon aikana

Työntekijä ei ole velvollinen ottamaan vastaan lakon, työsulun tai saarron piiriin kuuluvaa työtä. Mikäli työvoimatoimisto tarjoaisi tällaista työtä, työntekijä voi päivärahaoikeuttaan menettämättä kieltäytyä tarjotusta työstä.

Työsulku

Työsulku on työnantajien vastatyötaistelutoimenpide. Työsulku tarkoittaa sitä, että työnantajaliitto kieltää (kahden viikon varoitusajalla) työn tekemisen joissain jäsenyrityksissään, jotka on jätetty lakon ulkopuolelle. Työnantajan toimeenpanema työsulku rinnastetaan työntekijän lakkoon ja se oikeuttaa lakkoavustukseen.

Talouteen liittyviä kysymyksiä lakon aikana

Lakkoavustukset ja ylimääräinen jäsenmaksu

Lakkoavustuksen maksamisesta ja suuruudesta päättää PAMin hallitus tai johtoryhmä.

Työnantajan toimeenpanema työsulku rinnastetaan työntekijäin lakkoon, ja se oikeuttaa lakkoavustukseen. Mikäli työnantaja julistaa alalle työsulun tai liiton hallitus päättää lakon laajentamisesta, käsittelee hallitus lakkoavustuksen maksamiseen liittyvät kysymykset uudelleen.

Muihin liittoihin järjestäytyneille lakon piiriin kuuluville työntekijöille maksetaan lakkoavustusta samoin perustein kuin PAMin jäsenille.

Tarvittaessa hallitus täydentää lakkoavustukseen liittyviä päätöksiä. Lakossa olevien tukemiseksi, lakon ulkopuolella työssä olevilta jäseniltä, voidaan hallituksen siitä erikseen päättämällä periä ylimääräinen jäsenmaksu.

Ylimääräinen jäsenmaksu on verovähennyskelpoinen kuten normaali jäsenmaksu.

Jäsenmaksujen perintä

Työnantajan tulee periä palkoista normaalisti jäsenmaksut. Työnantajan uhkausta jäsenmaksuperinnän katkaisemisesta voidaan pitää työtaistelun kaltaisena toimenpiteenä.

Ilmoittautumis- ja maksamismenettely

Ilmoittautumis- ja maksamismenettelyyn liittyvät ohjeet ja materiaali toimitetaan erikseen aluelakkotoimikunnille ennen lakon alkamista.

Erikseen päätettävää

Liiton hallitus voi myöntää erityisiä anomukseen perustuvia avustuksia silloin, kun työtaistelun seurauksena taloudellinen menetys on aiheuttanut suoranaista hätää. Liiton hallitus suosittelee ammatiosastoja myöntämään anomusten perusteella avustuksia osastonsa lakossa oleville jäsenille.

Työnantajan mahdolliset vastatoimet

Työnantaja saattaa pyrkiä lakon murtamiseen erilaisin keinoin, esimerkiksi painostamalla, uhkailemalla ja väittämällä lakkoa laittomaksi sekä levittämällä vääriä huhuja. Kaikki työnantajan vastatoimet on torjuttava, väärät huhut on kumottava ja niistä on viipymättä ilmoitettava liiton aluetoimistoon tai aluelakkotoimikunnalle. Oikeaa ja ajan tasalla olevaa tietoa saa liiton toimistoista ja liiton nettisivuilta www.pam.fi.

Lakon aikainen päivystys

PAMin toimistojen lakonaikaisesta päivystyksestä päätetään ja tiedotetaan erikseen. Kaikissa lakkoa koskevissa kysymyksissä tulee kääntyä liiton toimistojen, aluelakkotoimikuntien tai ammattiosastojen puoleen sekä seurata liiton nettisivuja ja muuta liiton tiedotusta.

Lakon lopettaminen

Lakko lopetetaan erillisellä lakon lopettamissopimuksella, jossa sovitaan lopettamiseen liittyvät asiat.

Muistiinpanoja:

PAMin YHTEYSTIEDOT:

Jäsenyys ja liittyminen ma-pe 9-16

030 100 600

Liittymiseen, PAMin jäsenyyteen, jäsenmaksuihin sekä jäsenetuihin liittyvät asiat.

Jäsenten työsuhteasiat ma-pe 9-16

030 100 620

Palkkaan, työaikoihin, lomiin ja irtisanomisiin liittyvät asiat.

Työttömyyskassa ma-pe 9-16

020 690 211

Työttömyyteen ja työttömyyspäivärahaan liittyvät asiat.

TOIMISTOT

Helsinki-Uusimaa

Säästöpankinranta 2 A, 9. krs
PL 154, 00531 Helsinki
helsinki-uusimaa@pam.fi

Jyväskylä

Kalevankatu 4, 2. krs
40100 Jyväskylä
jyvaskyla@pam.fi

Kouvola

Urheilijankuja 6
45100 Kouvola
kouvola@pam.fi

Kuopio

Ajurinkatu 29
70110 Kuopio
kuopio@pam.fi

Lahti

Rautatiekatu 21 B, 3. krs
15110 Lahti
lahti@pam.fi

Oulu

Uusikatu 22
90100 Oulu
oulu@pam.fi

Pori

Isolinnankatu 24, 3. krs
28100 Pori
pori@pam.fi

Rovaniemi

Rovakatu 8
96100 Rovaniemi
rovaniemi@pam.fi

Tampere

Aleksis Kiven k. 18 B, 3. krs
33210 Tampere
tampere@pam.fi

Turku

Yliopistonkatu 33 G, 4. krs
20100 Turku
turku@pam.fi

Vaasa

Pitkäkatu 38 C
65100 Vaasa
vaasa@pam.fi

Keskustoimisto

PL 54, 00531 Helsinki
pam@pam.fi

Toimistojen aukioloajat pam.fi/toimistot

www.pam.fi

